

REDACTIUNEA,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Horișori nefrancate nu se pri-
mosc. — Manuscrise nu se
retrimit.
INSERATE
Se primesc la Administrația în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nax. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o coloadă
10 bani pentru o publicare.
Publicări mai dese după tar-
fa și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 A. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrația. Piața mare.
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dănuț în casa: Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei
luni 6 corone. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 25.

Brașov, Joi-Vineri 1 (14) Februarie.

1902.

Afacerea Ioan Zichy.

Discușiunea, ce s'a încins în foile din Budapesta asupra afacerii conte Ioan Zichy, care era designat de către arhiducele Francisc Ferdinand să-l însoțească în călătoria sa la Petersburg, ăr în urma intervenției guvernului unguresc a rămas acasă, se va continua, după toate prevederile, astăzi în camera ungară.

Kossuthiștii sunt hotărâți să interpeleze pe ministru-președinte în afacerea acesta, tot-odată se va lansa o interpelare și din sinul partidului liberal guvernamental.

Dacă puținele persoane, cari au avut cunoștință despre cazul prezent, ar fi observat tăcere și astfel n'ar fi răsit nimic în publicitate, pôte că ar fi trecut visita dela Petersburg fără de a mai provoca discușiunile și explicațiunile agitate în pressă și în parlament. Dăr n'a fost așa, ci diarele au publicat imediat amănunte foarte esacte despre ceea ce s'a petrecut și așa s'a comis indiscrețiunea cea regretabilă de a-se aduce în discușiune publică delicata afacere.

Urmarea a fost, că diarele opoșiionale, acasă acum, fie-care în felul său, pe guvern, că numai el este de vină, că nu s'a aflat în suita arhiducelui și un magnat nngur. Firesce, că cei din partidul poporal catolic și cu toți afiliații lor pretind, că procederea lui Coloman Szell a fost cu totul nemotivată și că amestecul său, prin care a zădărnicit intențiunea arhiducelui, a fost numai eflucul intoleranței sale față cu bărbații de alte convingeri politice.

În alt sens fac opoșiione foile fracțiunii stângei extreme kossuthiste. „Egyetértés“ dice, că afacerea din cestiune a produs mare iritațiune în sinul kossuthianilor, cari nu s'au așteptat la așa ceva, după-ce cu oca-

siunea înarticulării proclamației asupra căsătoriei arhiducelui Francisc Ferdinand au renunțat a face opoșiione extremă și au dovedit „cea mai mare lealitate“. Numitul diar nu dă vina atât guvernului Szell, cât mai mult ministrului de externe Goluchowski, care, dice, trebuia să fiă informat asupra relațiunilor de partid în Ungaria și nu trebuia să consimță la propunerea ca contele Ioan Zichy să facă parte din suita arhiducelui Francisc Ferdinand.

Tôte cecelealte foi discută asemenea afacerea, cele mai multe însă cu mare rezervă.

Numai un diar s'a aflat, și încă unul guvernamental, care nu se sfiesce a da espresiune nu numai nemulțumirei, ci chiar indignării, pentru hotărârea ce a luat'o arhiducele-moștenitor. Acesta este monitorul evreo-maghiar „Pester Lloyd“. Limbajul articolului, ce l'a publicat în numărul său de Miercuri, întrece tot, ce a debitat până acuma acest organ ca mod de scriere obraznic.

Nu se mulțumesc „P. Lloyd“ a constata faptele, ci umblă să examineze și motivele, pentru cari moștenitorul tronului a ales dintre numeroșii magnați unguiri tocmai pe contele Ioan Zichy, care „pörtă timbrul indoit de conducător opoșiional și de membru al unui partid clerical“.

Nu se sfiesc evreo-maghiarii dela numita fôia a reimprespeta cazul, că arhiducele Francisc Ferdinand a primit, spre marea lor mâhnire, mai an protectoratul asupra reuniunii poporale catolice din Viena, și-l aduc în combinațiune directă cu afacerea Zichy dicend, că „moștenitorul tronului e încunjurat de partidele ultramontane ale Austriei și Ungariei“ și că în cazul de față arhiducele „stă sub influința magică a unei fracțiuni, care intrupază în sine opoșiia con-

tra întregii desvoltări de până acuma a Ungariei“.

Vorbesce apoi de „sguduirea legăturii între sfera moștenitorului tronului și sfera națională maghiară“ și sfârșese cu afirmarea, că orî și cum totuși va rămâne „un mic precipitat“ de mâhnire în urma casului din cestiune.

E natural însă, ca această mâhnire să existe și de partea arhiducelui și a-o provoca fără motiv, este, credem, o întreprindere cam riscată chiar și pentru Evreo-Maghiarii dela „Pester Lloyd“.

Tratări asupra tarifului vamal autonom. Ministru-președinte austriac Koerber a sosit alaltă-eri în Budapesta. După o audiență la Majestatea Sa, Koerber a discutat cu ministru-președinte Szell timp de 4 ore asupra cestiunilor, ce stau în legătură cu tariful vamal autonom. S'a încercat o înțelegere, dăr pare că n'a reușit.

Mișcarea „socialiștilor independenți“. În Bichis (Békes) s'a ținut la 9 și 10 Februarie congresul „socialiștilor independenți“. Erau de față delegați din 20 comune (54 persoane). Congresul a fost deschis printr'un discurs al lui Ștefan Gabnai, după care alți 12 „oratori“ au vorbit despre starea muncitorilor. La urmă s'a primit un proiect de rezoluțiune în care se cere: sprijinirea muncitorilor de câmp din partea guvernului; ștergerea dărilor nedrepte și sistemizarea dării progresive, care se se escrie numai pe avere, care aduce un venit anual de 1000 corone; crearea unei legi, care se dea micilor agricultori cel puțin 16 jugere pământ (à 1200 metri pătrați); în privința creditului cere scăderea dobânzii legale la 5% ș. a. În ședința dela 10 Febr. a congresului a fost la ordinea zilei dreptul poporului. Vorbitorii au pretins ștergerea virilismului, deplina libertate de pressă, desființarea armatei permanente și înarmarea generală; au pretins secularizarea

averilor bisericesci, desființarea fideicomisurilor și sufragiul universal.

Alegere parțială. Alaltă-eri s'a făcut în cercul Nitra-Zsambokrel alegere parțială de deputat. A reușit candidatul partidului poporal Francisc Major cu 922 contra guvernamentalului Rudnay, care a căpătat 702 voturi.

Rampolla despre democrația creștină. Cardinalul Rampolla a dat un circular către episcopi în cestiunea democrației creștine. Circularul dice, că acțiunea democrației creștine în Italia nu trebuie să aibă colorit politic și nu-i permis să țină seama de schimbarea formei de guvernământ. Diarele democratice creștine se nu vorbescă în numele bisericei și al scaunului papal. Participarea în alegerile politice e strict interzisă și trebuie grijit, ca stindardele și emblemele democrațiilor creștini să nu se asemene simbolurilor socialiste. Fără permisiunea episcopilor nu se pot ține adunări seu conferențe publice. Instrucțiunile lui Rampolla condamnă ori-ce încercare de împăciuire cu regimul actual italian.

Congresul tinerilor turci, care s'a ținut în zilele de 4—9 Februarie în Paris, a adoptat o moțiune prin care se protestează contra regimului actual din Turcia, cerend restabilirea constituțiunei, ceea ce ar asigura un regim de drept și de libertate. Moțiunea reamintese tot-odată puterilor datorita, ce o au, de a favorisa esecutarea tratatelor cu Turcia în așa mod, încât să pôtă profita toate naționalitățile din imperiul otoman. Armenii au făcut reserve în ce privesce restabilirea regimului constituțional în Turcia, care ar fi protivnic intereselor lor.

Moștenitorul de tron, contele Zichy și Szell.

Oficiosul „Magyar Nemzet“ încă se pronunță în cunoscuta afacere a zădărnicirei planului ce-l avea moștenitorul de

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Impresii și amintiri.

IV.

Cred, că nimeni dintre Români nu se pôte emancipa de o emoțiune ore care, când se apropie de Blași și de Câmpul libertății.

„În locul acesta s'au petrecut evenimente memorabile pentru istoria Românilor de dincolo“ dice G. Sion.

Dăr nu numai pentru istoria, ci și pentru literatura Românilor s'au petrecut aici lucruri memorabile.

În ziua de SS. Archanghelî 1899 eram în Bucuresci la un congres, ca delegat al secției din Bêrlad a unei societăți patriotice.

Am profitat de această ocașiune, să ved cât se pôte de multe și să aud cât se pôte de mult în capitala României.

Am stat deci acolo 3—4 zile și în timpul acesta am mers și la universitate, unde am asistat la câte-va cursuri.

Cititorii mă vor erta, că mereu fac

digresiuni și îi opresc în drum, când ar trebui să mă grăbesc să vedem, cum a fost sera de Crăciun în satul meu natal.

Dăr veți, că prin asociațiunea ideilor și prin analogie te copleșesc în anumite împrejurări fel de fel de amintiri, cari merită să fie comunicate și altora.

Am asistat anume la un curs al d-lui Maiorescu, căci eram curios a auzi vorbind pe acest bărbat, pe care aderenții lui l'au încunjurat cu un nimb de glorie neasemenat, ăr adversarii l'au combătut atât de înverșunat.

Sala era plină de studenți și studente, între cari foști elevi și eleve de ale mele din cursul secundar.

Alătura de catedră ședea o damă mai în etate, dăr de o frumuseță rară. Era soția lui Maiorescu, care nu neglijează o singură prelegere a soțului său.

Maiorescu a combătut în acea prelegere teoria filosofică, care dice, că nimic nu este în intelect, decât n'a fost mai înainte în sensuri (Nihil in intellectu, nisi prius fuerit in sensu).

În sprijinul părerilor sale a citat un exemplu recent din America despre o

fată surdo-muto-ôrbă, care cu totă defec-tuositatea sensurilor, a ajuns la unele noțiuni abstracte, fără să le fi apercipiat întâi prin sensuri, pe cari nici nu le avea. Încă și mai mult. Fata a ajuns cu timpul chiar profesora la un institut de nenorociți, cari sufereau tot ca și dânsa de defectuositatea sensurilor.

Cursul lui Maiorescu a fost foarte interesant, foarte lămurit și ascultat cu mare atențiune. Nu mă pot opri însă mai mult aici, căci la Maiorescu vom mai reveni când îl voi zugrăvi în aceste impresii pe scurt, ca adversar al școlii naționaliste a lui Bărnuțiu.

În ziua de 10 Noemvrie am asistat la un curs al tînărului și eruditului profesor Pompiliu Eliade, care era numit de curend la catedra literaturii franceze, rămasă vacantă după mórtea lui Frolo. Era primul curs al lui Eliade în acel an școlar.

Tînărul profesor a vorbit în general despre limbile romanice și oprindu-se la limba română a spus, că în această limbă se pot distinge două epoce de regenerare literară, amândouă cu caracter latin. Prima

epocă este epoca cronicarilor Moldoveni, care și-a luat nascere dela iesuții poloneși, cari erau însărcinați cu rolul de profesori prin familiile boieresci, ăr a doua epocă de regenerare literară la Români a fost în secolul al XVIII și a venit dela Blași.

Dăr nu numai în istorie și literatură, ci chiar și în politică s'au petrecut evenimente memorabile pe acest colț udat de cele două Tîrnave.

Aici s'a pronunțat clasicul discurs al lui Bărnuțiu la 1848 „despre principiile după cari au să se conducă acum și pururea frații noștri de sub sceptrul austriac în relațiunile lor cu dinastia și cu națiunile conlocuitoare“.)

„Acum și pururea“?

Așa li-s'a părut discipolilor lui Bărnuțiu, cari la 1867 au luat decisiunea de a edita operele „principelui între magistri“ și cari în naivitatea lor au cređut la 1867, că generațiunile, ce vor succeda, vor recapitula gândirile și vor adopta principiile marilor antecesori.

*) V. „Dreptul public al Românilor“ de S. Bărnuțiu, prefată. Iași 1867.

tron arhiducele *Francisc Ferdinand* de a lua cu sine în călătoria la Petersburg și pe contele *Ioan Zichy*. Una din foile ungurești augmentează datele lui „Bud-Hirlap”, pe cari le-am publicat și noi, cu scirea, că ministru președinte *Coloman Szell* a propus în locul lui *Zichy* pe 10 aristocrați catolici, arhiducele însă i-a refuzat.

„*Magyar Nemzet*” scrie între altele: „Ce privește rolul ministrului-președinte *Coloman Szell*... trebuie să declărăm înainte de toate, că nici ministru-președinte, nici nimeni altul nu poate avea nimic contra lui *I. Zichy*. Dinpotrivă însă ministru-președinte și-a împlinit o datorie firească atunci, când în formă corăspundătoare a atras atențiunea arhiducelui la împrejuraarea, că se opune ori-cărui obicei parlamentar, ca conducătorul unui partid opozițional să fie destinat într-o misiune de natura acesta. Într-asta a culminat fapțiunea ministrului președinte și nici un cuvânt nu-i adevărat din aceea, că ar fi propus arhiducelui să ia cu sine pe unul din cei 10 aristocrați catolici ori protestanți, în locul contelui *I. Zichy*. Considerăm de o indiscrețiune regretabilă tractarea acestei afaceri în publicitate, spre împiedicarea căreia ministru-președinte a făcut tot ce a putut face.”

Oficiosul mai spune, că izvorul publicațiunii este a-se căuta în cercurile partidului popular.

Casul acesta a produs suprinde și în cercurile vieneze. *Pressa* vieneză profesce deja mari neplăceri contelui *Gołudowski*.

„*Kel. Ert.*” e informat, că în ședința de Sâmbătă a dietei ungurești deputatul independist *Nessi Pal* va adresa ministrului-președinte o interpelație în afacerea acesta.

Procesul de pressă al diaruin „Kronstädter Zeitung”.

De un an și jumătate se trăgăneza deja un proces al confratelui săsesc din localitate.

În fine alaltăeri s'a judecat și acest proces în fața curții cu jurați din *Tirgul-Mureșului*.

Procurorul intentase proces numitului diar pentru calomnie și insultă comisă față cu oficiul poștal într'un articol intitulat „*Eine postalische Gemeinheit*” (O ticăloșie postală) în nr. 158 din anul 1900. Camera de punere sub acușatie a tribunalului din *Tirgul-Mureșului* însă în ședința dela 5 Noemvrie a. tr. a susținut numai prima parte a acușatiei (calomnie) față cu autorul articolului, d-l candidat de avocat *Franz Liess*, care a luat totă răspunderea asupra sa.

Procurorul contele *Lazar* în rechisitorul său a relevat gravitatea delictului, a cărui motiv a fost ură contra națiunii maghiare și a ideei de stat maghiare.

Acusatul s'a apărut singur și a protestat contra concepțiunii procurorului de a califica drept cestiune politică o cestiune care nu se poate califica, decât ca cestiune de drept. Acel oficiant poștal n'a fost în drept a șterge de pe cartă poștală din cestiune numele de „*Kronstädt*” și a scrie în locul lui „*Brasso*”.

Jurații au dat un verdict afirmativ, în urma căruia d-l *Liess* fu condamnat la 2 luni arest și 100 cor. amendă.

SCIRILE DILEI.

31 Ianuarie v.

Jubileul episcopului Pavel. Peste puțin, în 21 Martie 1902, se împlinesc cinci-deci de ani, de când *Escol*. Sa prea veneratul *Episcop de Oradea-mare Mihail Pavel* a fost sfințit preot. Din incidentul acesta vicarul gener. episcopesc a adresat către *Vener. Cler al Diecesei gr.-cat. de Oradea-mare* o circulară caldă pentru sărbătorirea marelui *Binefăcător al Diecesei*, al căreia text îl vom publica în numărul următor de *Duminecă*.

Înmormântarea Metropolitului Moldovei. Luni s'a făcut în Iași înmormântarea *Metropolitului* răposat. În curtea *Metropoliei*, pe lângă persoanele oficiale, au mai luat loc și elevii școlilor: *Vasile Lupu, Liceul Național, Liceul Internat, Școala de Arte și Meserii, Comercială, Gimnaziul Alexandru-cel-Bun, Ștefan-cel-Mare, etc. etc.* În interiorul bisericii erau d-nii: colonel *Mavrocordat*, trimisul *M. S. Regelui, Sp. Haret, consuli Turciei, Germaniei și Rusiei, delegațiunile Camerei și Senatului*, cum și toate notabilitățile orașului Iași. Lângă esire se zărea și d-l major *Antonescu* reprezentantul *A. S. R. Principelui Ferdinand*. La orele 9 dim. *P. S. S. Episcopul Partenie*, încunjunat de tot *Clerul*, începî oficierea serviciului divin. După terminarea serviciului, cași a prohodului, începî seria discursurilor. Cell dintâi a vorbit d-l *Haret, ministrul* outhelor, în numele guvernului, apoi d-l *Penescu, primarul* Iașului, *D. Erbicu* din partea *Academiei Române* și în urmă preotul *Sazin*. După terminarea discursurilor, neînsuflețitul corp aloctogenarului *Ierarhia*, este ridicat din biserică și purtat în jurul catedralei de către protoși. La orele 12 și 40, după ce procesiunea a încunjunat odată biserica, rămășițele pămîntesci ale *Inaltului Prelat* sunt depuse în cavou, care zidindu-se, închide pe vecie pe cel ce a fost odată *Metropolitul Moldovei*.

La cancelaria *Metropoliei* din Iași au sosit telegrame de condolențe dela *I. P. S. S. Metropolitul Ioan din Sibiu, dela Metropolitul Arcadie din Cernăuți, dela episcopul din Arad, Metropolitul Arcadie din Ackermann* a fost reprezentat la înmormântare prin pâr. *Coubette*.

Adunarea generală a Reuniunii române de gimnastică și de cântări. Atragem atențiunea membrilor acestei *Reuniuni* asupra adunării generale, ce se va ține mâne, *Vineri, în 1 (14) Faur*. Adunarea se va ține la 5 ore p. m., ér nu la 6 ore, și se va ține, cu câți membrii vor fi de față. Este de dorit, ca să participe membrii în număr cât de mare.

Proces de pressă. Înaintea curții cu jurați din *Seghedin* s'a pertractat luni procesul de pressă intentat d-lui *Artur Korn*, redactorul diaruin „*Gross-Kükindaer Zeitung*”. Substratul procesului a fost un articol, în care fcia germană protesta energic în contra școlilor maghiarisătore și în articolul acesta procurorul a descoperit „*agitațiune*” în contra statului”. Apărătorul acusatului *Dr. Sigismund Fülöp*, a argumentat, că articolul învinuinau nu agită în contra statului, ci ridică acușatiune în contra ministrului și învătătorilor șovinisti. Curtea cu jurați a adus verdict de *acbitare*. Procurorul a anunțat multitate. *Achitarea* lui *Korn* a produs nemulțămire printre șovinisti.

Alegerea Metropolitului Moldovei. Sâmbătă, 2 Februarie v., marele *Colegiu* pentru alegerea *Metropolitului* și *Episcopilor* se va întruni în sala de ședințe a *Camerei* sub președinția *I. P. S. Metropolitul-Primat* spre a procede la alegerea *Metropolitului Moldovei* și a episcopului de *Huși*. După cum se crede *P. S. Partenie, Episcopul Dunării-de-jos*, va fi ales *Metropolit*, ér ca episcop de *Huși* *Archiereul Conon Aramescu-Băcăoanul*. Alegerea pentru locul, ce va rămâne vacant la *Galați* se va face deosebit, fiind necesar un nou decret de convocarea marelui *Colegiu*, când se știe, că va fi ales *archiereul Meletie*.

Hodossy felicitat. Seim cine e *Hodossy*. E deputatul, care cu legea naționalităților în mână a încercat se argumenteze printr'o silită interpretare a ei, că ce e alb e negru, și întors. Pentru această rară îndrăsnelă, alegătorii din cercul electoral *Szenic* i-au trimis o adresă de felicitare; ee bijbăe de invective la adresa *Slovacilor*. Cei câți va alegători „*patriotici*” dic, că bine a făcut *Hodossy* de a săniia contra agitațiunii „*panslaviste*”, care „*subminează țera*”. Apoi continuă așa: „*Rușinea* ne acopere obrazul când ne gândim, că la ultimele alegeri am fost estradați lupilor îmbrăcați în piele de oi. Noi am umblat pe calea adevărului și am interpretat legea în fadăveratul ei înțeles, pe când agitațiiunii panslavi au amăgit poporul cu devise false, spre scopuri egoiste și în folosul lor”. — *Curat* fabula lupului cu mielul.

Conducerea oficiului postal și telegrafic din localitate a fost incredin-

țată provisoric d-lui *Dr. Andrejkovics Rezsö*, secretar-adjunct la direcțiunea postală din *Cluși*.

„Societatea română de lectură din Cluși” (*Casina*) în 15 Febr. 1902 st. n. la 5 ore p. m. în localitățile proprii își va ține adunarea generală, la care prin acesta se invită toți susținătorii ei. Pentru comitet: *Vasile Almășan*, președinte, *Dr. Stefan Mórariu*, secretar.

Serată dansantă la Curtea română. Sâmbătă s'a dat la *Curtea rom.* prima serată dansantă, la care au fost invitați d-nii membri ai *Corpului Diploomatic*, d-nii miniștri, mai mulți d-ni senatori și deputați, înalți demnitari ai statului și persoane din societate, împreună cu dămnelle; în total peste 500 persoane. *Régele și Regina* au intrat în sala cea mare la orele 9^{1/2}, după care s'a început dansul. *Majestatele Lor* au bine-voit a-se întreține cu mare parte din persoanele prezente, ér la ora 1 după miezul nopții s'au retras în apartamentele lor. *Serata* s'a terminat cu un frumos cotilion de peste 100 perechi, și care a durat până la orele 3.

Aniversarea XXV-a a răsboiului pentru îndependență. *Ministrul român de răsboi* a decis a convoca la *București* pentru ziua de 10 Maiu pe toți aceia, cari au luptat în răsboiul de îndependență. *Serbarea* de 10 Maiu va fi celebrată anul acesta cu o pompă mai mare, decât de obicei și cu ocaziunea acesta combatanții de-atunci vor defila înaintea *Regelui* în fruntea trupelor din garnisouna *Bucureștilor*.

Bust pentru Urechii. *Comitetul Ateneului român* a decis a comanda la unul din sculptorii români bustul regretatului *V. A. Urechii*, care va fi plasat în grădina *Ateneului*.

Alegerea din Deși. În locul deputatului invalidat al *Deșului* se alege adî în 13 Februarie un alt reprezentant în dieta ungară. Sunt doi candidați: *Daniel și Criszer*. Nu se poa prevedé a cui va fi biruința.

Non secretar de stat. La ministeriul de justiție a fost numit ca secretar de stat *Dr. Mohay Sándor*, deputatul *Albei-Iuliei*.

Împăratul Wilhelm și Maghiarii. *Correspondentul vienez* al lui „*Times*” din *Londra*, trimite acestui diar o scrisoare, în care se ocupă de relațiile între *Austro-Ungaria, Rusia, și Germania*. În scrisoarea acesta se dice și următoarele:

„*Ilusiunea* *Maghiarilor și Austriacilor* despre adevăratea amicitiei germane, a cam făcut-o, se dispare noul tarif. Cu toate acestea *împăratul Wilhelm* va rămâne popular în *Ungaria, Maghiarii*, ca și *Francezii*, cred, că în *împăratul german*, se află ceva din caracterul lor. Unul dintre amicii mei maghiari vorbind despre *împăratul Wilhelm* m'a dis: „*Ar trebui să fie Ungar*. Când se însuflețesc pentru vre-o idee nouă, a orator escelent. *Entuziasmul* lui n'are margină. *Ar da și cu capul* prină părete. C'un cuvânt este în el ceva din *furore hungaricus*”.

Canalisarea Brașovului. *Afacerea*, canalisării orașului *Brașov* merge cu pași rapedi spre realizare. La locuile competente s'a aprobat deja planul de canalizare și hărțile referitoare la acesta vor sosi încurând la consiliul orașenesc, care va lua imediat măsurile necesare pentru începerea lucrărilor.

Principele Ferdinand și principesa Maria a României vor asista la încoronarea *Regelui Eduard VII*.

Anabapțiștii. *Diarul „E-k”* din *Cluși* scrie, că în timpul din urmă s'au înmulțit în acel oraș *anabapțiștii*. *Afară* de *Cluși* mai sunt *anabapțiști* în jurul *Huedinului*, unde 6—8 comune majoritatea locuitorilor este de religiuinea acesta. *De-asemena* mai există *anabapțiști* și în comitatul *Albei-inf.*, pe la *Vințul-de-jos* în comitatul *Bistrița-Năsăud* însă, unde au

Intreb, ore câți din actualii noștri tineri cu pretențiunii de politiciani și-au dat ostenelă a studia și pătrunde discursul lui *Bărnăuțiu*?

Cum se esplică, că unii mereu tipă, se „*mergem înainte*”, fără să se țină socotelă de trecut?

Ne-a dat *Bărnăuțiu* la 1848 aici o direcție în politica națională, care și adî e de actualitate.

Noi să o fi uitat?

A trecut dela noi la Iași unde a ilustrat catedra universitară timp de 8—9 ani și a creat în „*Dreptul public al Românilor*” și pentru frații noștri de dincolo un program, care în unele privințe poțe să fi fost întru cât-va prea idealist și necorespondător actualității, dér în multe puncte și adî e de actualitate.

Frații de dincolo l'au combătut.

Cine nu știe, cât de actuală este peste *Carpați* cestiunea *jidovescă*!

Bărnăuțiu spunea de pe catedră înainte de asta cu patru decenii:

„*Națiunea română* poțe reduce numărul străinilor cât să nu fie condamnați a ține toate *Sâmbetele* și sărbătorile jido-

vesci și a-și cumpăra îmbrăcămîntul până și pânea de toate zile dela *Jidovi*, nemți și dela alte adunături” (o. e. pg. 106.)

D-l *Titu Maiorescu* spune, că ideile lui *Bărnăuțiu* sunt barbare, *Românii* sunt leneși și ignoranți. „*Odată* aceste defecte date, tot comerțul și totă sciința trebuia să devină străine și străinii au fost prin urmare în mijlocul răului reprezentanții părții celei bune.”

Și totuși figura lui *Bărnăuțiu* se înalță peste toate figurile secolului trecut, cum se înalță catedrala din *Blași* peste celelalte zidiri ale acestui oraș.

Numele lui va trăi, când vor fi dispărut în negura trecutului toți aceia, cari l'au combătut séu uitat, ér principiile lui vor găsi resunet la alte generațiuni mai bune, când vor fi dispărut dela suprafața cei cu gândul de „*căștig*” și de „*oportunism*”.

Omul se află une-ori în situațiun, când îl copleșesc sentimentele așa, că decă ar voi să le descrie, nu reușesc.

*) *Titu Maiorescu*, „*Contra școlii Bărnăuțiu*” pg. 104. Iași 1862.

Nu poțe să descrie *Românul* dela noi de pildă senzațiile, ce le are, când trece pentru prima oră frontiera *României*. N'ași poțe să zugrăvesc senzațiile, ce le-am avut, când am vedut la *Fălcu Prutul* și dincolo *Basarabia* răpită. N'ași poțe să spun, cam ce am simțit, când a vedut la *Sulima* marea *Negră*.

Apropiindu-mă de „*Câmpul Libertății*” pe lângă senzațiile provocate de amintirile istorice, literare și politice, s'au mai adăugat și alte amintiri personale.

Aici a învățat tata studiile teologice-morale și aici a fost hieitonit de preot.

Er adî profesorii tineri aprupe toți m'au fost colegi parte la universitatea din *Budapesta*, parte la cea din *Graz*.

Etă de ce am dis, că acest loc pentru mine e un loc de pelerinagiu, unde a petrece 24 de ore în este o datorie isvorită din dublul motiv, al pietății generale și al celei particulare.

Delaletca.

desvoltat mare activitate misionară lor, n'au putut prinde rădăcini. „E—k“ atrage atențiunea asupra lor pe motiv, că sunt diriguți din străinătate și că nu se întresază nici de-o mișcare patriotică.

Un incendiu, cum rar se întâmplă, a distrus în America o parte din orașul Paterson, sediul anarhiștilor. Pagubele trec peste o sută milioane de dolari. În timpul pag. 4, privitor la școala de bucătărie de bun renume a d-nei Rosenkranz.

Invenția lui Marconi. Marconi a raportat la Londra, că telegraful său funcționează deja în diferitele puncte ale lumii prin mijlocirea a 25 stațiuni și este introdus pe 38 vapore de război și pe 25 vapore comerciale. Telegraful său transmite într-o minută 25 cuvinte, va să dică tocmai atâtea, câte transmite și cablul. Marconi, dice, că nu se teme de tulburarea atmosferei, nici de aceea, că cineva îi va descoperi secretul. Noul sistem este tocmai pe jumătate mai eficient, decât cel vechiu. Pentru un cuvânt se plătesc 1/2 șiling (60 bani), pe când cu sistemul vechiu se plătia un șiling.

Asurdiți ca să scape de armată. Se scrie din Petersburg, că la Telzen, guvernământul Kownow, s'a descoperit un mare scandal. Douăzeci și cinci de tineri, ca să scape de serviciul militar, s'au adresat unor studenți în medicină, ca să-i asurdască temporar. Studenții li-au împlinit cererea, însă pe urmă au observat, că și-au pierdut auzul pentru totdeauna, căci studenții le stricase timpanul. Poliția a arestat pe culpabili.

Societatea filarmonică ține mâne, Vineri, probă în sala reuniunii de industrie din localitate.

Musica orașenescă va cânta la 16 Februarie n. în sala dela hotel „Europa“. Începutul la orele 8. Întrarea 60 bani.

Școala de bucătărie. Atragem atențiunea cetitorului asupra avisului de pe pag. 4, privitor la școala de bucătărie de bun renume a d-nei Rosenkranz.

5. Efect sigur vindecător. Toți aceia, cari sufer de nemistuire, lipsă de apetit, seu stomacul nu le funcționează regulat, pot conta la vindecare sigură în scurt timp prin folosirea cunoscutelor *prafuri seidlitz ale lui Moll*. Prețul unei cutii 2 cor. Se trimite dintr-o dată cu rambursă, de farmacistul Moll, liberantul curții din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie se se ceară preparatul A. Moll, provădit cu marca de contra-venția și subscriere.

Războiul din Africa-de-Sud.

Lui „Daily Telegraph“ i-se anunță din *Wolpehoek*, că lui *Dewett* i-a succedat de a sparge cordonul engles *Heilbron-Lindley* și a-se refugia.

Oficiul de război din Londra publică lista pierderilor engleze dela izbucnirea războiului și până la 1 Ianuarie c. Au murit în urma ranelor primite seu a bătăliilor 951 ofițeri și 13.735 soldați; au dispărut 7 ofițeri și 432 soldați; s'au refors ea învalidi 2731 ofițeri și 63.603 soldați. Pierderile totale sunt deci 3.689 ofițeri și 82.770 soldați. Numărul morților este de 965 ofițeri și 24.230 soldați.

Agentia „Havas“ publică următorul răspuns, pe care delegații buri l'au dat în cestiunea intervenției Olandei, în urma răspunsului Engliterei.

„Am citit cu interes comunicația guvernului olandes și răspunsul Engliterei. Recunoscem și apreciem bunele intențiuni ale guvernului neerlandez de a sfârși cu acest funest război.“

„Aserțiunea, că delegațiunea nu are instrucțiuni de la guvernul pe care-l reprezintă și nici o influență asupra Burilor din Africa de sud, nici voturi deliberative, dela Martie 1900, derivă numai din faptul, că scrisorile ei de creanță sunt datate din acea epocă.“

„Va ajunge se reamintim, că în Iunie 1901, când a fost cestiunea de a se începe negocierile de pace din partea republicilor sud-africane, acestea au dovedit, că nu vor face nimic în această serie de idei

fără să fi consultat mai dinainte pe președintele Krüger și delegația republicilor în Europa.“

„De atunci, nimic nu s'a întâmplat, ceea ce ar fi putut să afecteze în ceva deplinele puteri seu influența delegațiunei.“

„În ceea ce privește obstacolele despre cari vorbesc guvernul engles, în privința celor trei luni necesare călătoriei până la Africa de sud, viitorul va dovedi decă acest timp așa de scurt trebuie să fie considerat ca fiind prea lung în interesul păcii.“

„Termenii în cari e conceput răspunsul guvernului engles, împiedică pe delegații republicilor sud-africane, să încerce de a obține de la guvernul engles vre-o autorizațiune de a se pute pune în comunicație, ceea ce e indispensabil, cu comandantii buri“

În cazul când Englesii reușesc a învinge cu totul pe Buri, cei ce vor rămâne, în loc de a se supune dominației engleze, vor părăsi Transvalul și-și vor face o nouă patrie.

Din America de nord și din cea de sud sosesc propunerii Burilor, der cea mai concretă din aceste propunerii pare aceea făcută de guvernul din Chili.

El oferă de a da Burilor 70 de hectare de pământ de fie-care familie și 40 hectare în plus pentru fie-care băiat, ce aparține acelei familii.

Guvernul se oferă de a procura materialul de construcțiune pentru locuințe, instrumentele pentru cultivare și câte 150 lei pe lună de fie-care familie bură în primul an.

Convocare.

Adunarea învățătorilor din despărțământul Oraviței, diecesa Caransebeșului, se convoca prin acesta pe Joi, 14 (27) Faur 1902 la 9 ore în școala confesională română din Oravița rom. pe lângă următorul program:

1) Învățătorul G. Jian ține o prelegere din religione. 2) Cetirea circulariului comitetului central. 3) Restaurarea biroului pe an. 1901/2. 4) Indigetări la compunerea planului de învățământ, de inv. G. Dragoescu. 5) Revisia planului de învățământ, stabilirea unui proiect de împărțirea orelor și aprecierea legendariului, de St. Alesandru. 6) Incassarea taxelor restante. 7) Propunerii.

Oravița-mont. în 10 (23) Febr. 1902.

Nicolae Băias, I. Trăilă,
secretar. președinte.

Ce e cu miss Stone?

De o jumătate de an deja toate diarele din Europa se ocupă de misterioasa afacere a răpirei misionarei americane.

Correspondentul european al diarului „Everybody's Magazine“ din New-York, d-l M. P. Lyle, a fost în timpul din urmă la fața locului spre a ancheta faptul. El a petrecut timp de două luni în Macedonia și întorcându-se la Paris, a fost interviuat de un redactor al diarului „Figaro“.

Istorsirile corespondentului american recapitulază afacerea dela început și credem, că sunt destul de interesante spre a-le publica și noi după „Figaro“.

Miss Stone își avea domiciliul în Salonice, de unde dirigea 35 de școle evangelice din Macedonia și Bulgaria. În fie-care vară făcea de aici un turneu de inspecțiune pe la numitele școli. La 3 Septembrie părăsi localitatea Banskó (Macedonia) și plecase spre Samokoff (Bulgaria). În acest drum era acompaniată de un predicator albanes, cu numele Tsilka și soția acestuia, care era institutore în Samokoff. Afară de aceștia mai era o misionară bulgară, 6 studenți bulgari și trei servitori eu cățari, cari duceau proviziunile.

Între Banskó și Djumaja au poposit într-un defileu, spre a lua dejunul. De odată li-au eșit înainte vr'o 20 persoane armate și le-au oprit drumul. Miss Stone, împreună cu însoțitorii, voia să fugă îndărăt, acolo însă alți 20 de omeni!

Aceștia, pe semne, fiind flămânzi, s'au dus pe proviziuni și le-au mâncat. D-l Lyle

crede, că n'au putut fi musulmani, deoarece în proviziuni era multă carne de porc, pe care de asemenea au mâncat-o.

După-ce s'au ospătat, o parte din bandiți au luat cu sine pe miss Stone și pe d-na Tsilka, care era însărcinată în a 6-a lună. Restul cortegiului fu păzit până a doua zi, apoi liberat.

Guvernul turcesc și bulgar au trimis companii întregi de infanterie și escadrone de cavalerie în căutarea misionarei, însă fără rezultat.

La 24 Septembrie, în fine, un emisar aduce profesorului Haskell din Samokoff o scrisore dela miss Stone, în care acesta îi comunică, că pe ziua de 18 Noembrie se se afle depusă la Haskell suma de 500.000 franci ca răscumpărare. Tot-odată se rogă să nu-i mai caute cu armata, oăoi acesta are numai de rezultat, că trebuie să alerge prin păduri dintr'un loc în altul, ceea ce este foarte greu mai ales pentru dōmna Tsilka, care în trei luni așteptă să nască.

Bandiții aflară într'aceea, că suma nu s'a putut stringe și nu s'au prezentat la termen. Pe la sfârșitul lui Noembrie însă sosesc o altă scrisore dela miss Stone, în care se comunică, că se acordă un răgaz de o lună.

Atunci d-l Dickinson din Sofia fu însărcinat din partea Statelor-Unite cu continuarea negocierilor, cari până atunci erau în mâinile misionarilor. Dickinson a încercat însă și mai mult situațiunea.

Vădend, că Dickinson e incapabil, guvernul Statelor americane a însărcinat pe Richemond, ministrul plenipotențiar din Constantinopol, să ia afacerea în mână.

Acesta a avut chiar la legațiune o întrevedere cu un emisar al bandiților și au cădut de acord asupra sumei de 300,300 franci, cât era colectat până la începutul lui Ianuarie.

Un dragoman și mai mulți delegați americani au mers cu suma în Macedonia pentru stabilirea modalităților răscumpărării. Bandiții însă făceau fel de fel de obiecții, ba că locul cutare este prea aproape de garnisona cutare, ba că vor să aibă parralele înainte etc.

Părerea corespondentului este, că nenorocitele femei vor fi sucombat misiunilor la cari au fost espuse în timp de 6-7 ani, și și-a încheiat conversația cu cuvintele: „Decă trăesc mis Stone, va fi liberată, decă a murit, va fi răsbunată.“

Etă pe scurt afacerea Miss Stone.

Vindecarea prin rugăciuni.

Din Berlin ne vine scirea, că împăratul Wilhelm a invitat pe ziua de 7 Februarie la sine pe Dr. Faber, superintendentul general din Berlin și pe președintele poliției, Windheim, cu scop de a-i consulta asupra mișcării, ce s'a răspândit în timpul din urmă în acel oraș și care mișcare este cunoscută sub numele de „Vindecare prin rugăciuni“.

Vindecarea prin rugăciuni seu „Christian science“ își trage originea din America de nord.

O dōmnă seu domnișoră cu numele Eddy a afirmat, că a fost vindecată de o grea bōlă numai prin ajutorul rugăciunilor, ei. Ea a studiat, firesce, în curând acest lucru, găsi secretul credinței, scrisese asupra cestiunei câte-va epistole și întemeia o școală.

Lucrul principal în totă afacerea este 1) Să cumpere cine-va o carte dela „venerabila mamă“ cu prețul de 20 mărci. 2) Să plătescă doctorului seu doctoriței cu rugăciunile un omor dela 2 mărci în sus, după cum este respectivul de bogat. 3) Trebuie să credă cine-va în puterea miraculoasă a rugăciunii și să aibă intențiunea a nu mai păcătui după vindecare.

Din America au trecut Eddyștii în Europa și se scie, că în Berlin și în alte orașe din provincie, ca d. e. în Hannovera, s'au format școli anume, cari vindecau și în absență, prin scrisori. În Berlin erau două surori, cu numele Schön, cari închei riaseră un etaj întreg, unde dădeau consultații cu rugăciuni pentru oel puțin 2-

mărci oăra. Aceste dame au înjghebat și o societate în aula unui gimnasiu și au înființat în cartierul cel mai nobil al Berlinului o a doua „clinică“, în fața căreia se vedeau dilnic mulțime de echipage.

Tote acestea le scia lumea și nimeni nu dicea nimic afară de căți-va predicatori, ca Stöcker, care și-a ridicat cuvântul, însă înzadar.

Astfel s'a răspândit această mișcare din ce în ce mai mult, favorisată și de inclinațiunea spre superstiție a damelor.

Mai deunăzi s'a făcut un scandal enorm în consiliul comunal din Berlin, din cauză, că un director dela un gimnasiu, ascultând de îndemnul soției sale, a cedat aula gimnasiului pentru scopurile Eddyștilor.

Directorul, probabil, va fi trimis la pensie, ăr intervenția împăratului în curioasă mișcare, se speră, că va produce schimbarea salutară, pentru-ca superstiția se nu ajungă prea departe.

Literatură.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii. Vol. III, Fasc. XXV (Negatoria Actio—Orléans). Cu o hartă (Oecania).

Acest nou fascicol, în care se termină lit. N. și se cuprinde aproape într-o lit. O. are în total 1500 articole. Un loc de frunte ocupă și de astădată biografiile românești, dintre cari amintim: Negoescu, Negreanu, Negri, Negruțiu, Negruzzi, Negulici, Nenitescu, Nicoara, Nicolean, Nosievici Obedeianu, Obedenaru, Obradovici, Obregia, Odobescu, Oeconomu, Oniț, Olănescu, Olinschi, Ollănescu, Onciul, Orășan, etc. În materie de istorie națională amintim articolele: Negru Vodă și Nestor (de Dr. D. Onciul) și Războiul oriental 1877/78 (de I. S. Floru), apoi cu privire la istoria bisericească un număr mai mare de articole de C. Auner și Dr. Il. Pușcariu (Neofit, Nichitic, Nicodem, Nicopoli, Episc, Nifon, Novacovici, Ohrida, etc.) Arheologia e reprezentată între altele prin câteva articole mai mari de Teohari Antonescu (Numismatica, Ninive, etc.), ăr dintre articole geografice de interes românesc amintim „Oltul“ (de colon. Iannescu). Mai remarcăm o serie mai mare de articole de filologie de M. Străjan, din ramul filosofiei de M. Dragomirescu (Nietzsche, etc.) și Grig. Pletos și din musică de T. Cerne (Neume, Nota, Opera, Orchestra, Orga, etc.) Științele naturale sunt reprezentate prin un număr mare de articole de chimie (de Dr. Minovici), de botanică (de Z. C. Panțu și Radian), de zoologie (de prof. Moisil), de mineralogie (L. Mrazek), de geologie și montanistică (de Dr. Popovici-Hateg) și de fizică (de E. Viciu). Medicina și igiena au fost tractate și în acest fascicol cu deosebită îngrijire de Drii Felix (i. a. Orbi), Crăinică (Ochiul, cu o ilustrațiune), Tălășescu, Imerwoll, Beu, etc.

Harta geografică alăturată la art. Oecania a fost lucrată în renumitul stabiliment Brockhaus din Lipsca, și împreună cu celelalte harte ale „Enc. Rom.“ întrece toate lucrările hartografice românești de până aci.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu și se primesc numai pentru publicațiunea întregă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

ULTIME SCIRI.

Londra, 12 Februarie. Oficiul de esterne publică o convenție între Anglia și Japonia, iscălită la 30 Ianuarie de miniștri de esterne *Landsdowne* și *Hajusa*. Convenția se referă la menținerea statului quo și la pacea generală în estremul Orient, la integritatea Chinei și Coreei. Stipulațiunile convenției sunt cuprinse în 6 puncte.

Haga, 12 Februarie. Cât de mare este dispoziția de luptă a Burilor apare și din următoarele date, ce le publică „Corr. Nederl.“ Pe când în Noembrie au fost 225 ciocniri, în Decembrie Burii s'au ciocnit cu Englesii de 309 ori.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

